

MÉG NEM VOLT TILTOTT GYÜMÖLCS

Beszélgetés Jenei Dezsővel a Kolozsvári Almérnöki és Mechanikai Intézetről

– Ön mindkét műszaki felsőoktatási intézetnek tanára volt. Az 1947 és 1953 közötti magyar tannyelvű mérnökképzés a hazai demokrácia kivételes teljesítménye marad. A főiskola az utolsó volt a háború után születettek közt, s az első, melyet felszámoltak. Miért? A nyelvi asszimilációnak kedvenc kísérleti terepe a műszaki képzés, de vajon tudatában volt-e az MNSZ a kérdés fontosságának? Számolt-e az iparosítás távlataival? A kisebbségi kultúra integritásának védelme milyen súllyal bírt a kor oktatáspolitikai vitáiban és gyakorlatában? Ki és hogyan gáncsolta el e törekvést és főleg mi okból?

– Ne feledjük, hogy 1946 őszén folynak Bukarestben az MNSZ nagy tárgyalásai. A magyar almérnöki tagozat azért jött létre csupán 1947 márciusában, mert a hosszadalmas iskolaalapítási egyeztetéseknek mind a végére kellett járni. Főiskolát alapítani nem könnyű, de meg kell adni, az illetékes román hatóságok messzemenően támogattak. A személyek közül gondolok itt mindenekelőtt dr. Domşa Alexandru igazgatóra, a későbbi rektorra, aki hajlandó volt tagozatot indítani. Nagybányán, ahol terveink szerint bányaiipari almérnököt kívántunk létrehozni, már nem jártam ilyen sikerrel. Az

Erdélyi városok:

Erdély-46. Okt. 16.

BELÉNYES

**Pártunk és az egységfront sikeres küzdelme
a bihari reakció és sovinizmus ellen**

BELÉNYES. Aranytó őszi napsütésben
robog velünk az autó a vármegye délkelti
szelvényében fekvő Vaskő felé. Az országot

Belényes polgármestere tisztviselőember,
aki munkájában nem tud teljesen megeza-
bedülni a bürokráciától. Ez látszik a város

ottani intézményvezetőben semmi hajlandóság nem volt arra, hogy támogasson minket, folyton arra hivatkozott, hogy sem helyiség, sem egyéb nincs az oktatás kibővítésére.

– *Kimondottam gáncsoskodott?*

– Nem ment a dolog! Bukarestben pedig Bujor Stinghe volt a támaszunk, a Közlekedés- és Közmunkaügyi Minisztériumban Almérnöki Intézetek Igazgatóságának vezetője. Ő többször járt Kolozsváron, s meggyőződés szerint Domşa igazgató győzte meg, hogy érdemes megcsinálni. Igaz, még a Domşa előtti igazgató, Dragoş is úgy látta, szükség van a magyar nyelvű oktatásra. Igen jó kapcsolatok fűzték a magyar értelmiséghez és iparhoz, nagyra becsülte a magyar szakembereket. 1946-ban Domşa vette át a vezetést, aki Nagyenyeden született, Bécsben végzett, különben tudott magyarul és járt is magyar iskolába több éven át, s ennek megfelelően viszonyult a kérdéshez. Nos, 1946-ban a Nagy Géza vezette bukaresti tárgyalások után én ott maradtam, hogy intézzem el az almérnöki intézet és az ipari középiskolák ügyeit, utóbbiakból hét létezett. Számíthattam Felszeghyre az oktatásügyi minisztériumban, és segített, velem járta a hivatalokat Camil Suciú, államtitkár az ún. Nemzetiségügyi Minisztériumban. Előre kell bocsátanom, hogy nem került utunkba áthidalhatatlan nehézség. Pénzügyi kérdések merültek fel, bizonyos rendelkezések miatt az intézet bővítésére nem volt mód. Ebben segített Takács Lajos, a nemzetiségügyi miniszter, kiutalta a szükséges összeget a tanári fizetésekre. Ráadá-

● GYORSLAPOZÓ

lentette a Magyarországgal kötendő vámuniót és az útlevelkényszer megszüntetését (*E. – okt. 23.*).

AZ ÁLLAMOSÍTÁSIG

A Mezőgazdasági Főiskola kérdésének végleges elrendezéséig a tanári kar ingyen vállalja a tanítást. A fővárosban a gán-

sul az almérnöki intézet visszakapta a Malom utcában a székházával szemközti épületet is, ahol korábban leányiskolát, kereskedelmet rendeztek be.

– *Az ma is a Politechnika birtokában van. Ön a tagozat történetét összefoglaló dolgozatában azt írja: elvi kérdésnek tekintették, hogy ne tagozatként, hanem önálló főiskolaként nyílhasson meg a magyar almérnöki, s hogy emiatt is szenvedett késést a dolog.*

– Igaz, de hadd jegyezzem meg: az önálló intézethez nem tudunk volna se helyiségeket, se laboratóriumokat, semmit előteremteni. Hiányoztak az eszközeink hozzá.

– *Mindamellettt a kérdés elvi jelentőségét nem veszíti el.*

– Így van, és még sincs így. Mindig a vezetőtől függ. Márpedig Domşa olyannyira demokrata gondolkodású ember volt, hogy a két tagozat egyenjogúságához kétely nem férhetett, s nem kellett alárendelnünk magunkat nekik.

– Állt-e külön vezető a tagozat élén?

– Igen, Károlyi Ferdinánd, a későbbi nagy tornászdedző apja volt a magyar és Lupşa a román tagozat aligazgatója, mindketten almérnökök, együtt dolgoztak, megértés uralkodott köztük. Meg kell említenem, hogy 45–46–47-ben más légkörben éltünk, a román és a magyar tanári kar nagyon jónak nevezhető viszonyban volt. Ennek tulajdonítható, hogy amikor 48-ban megjelent a főiskolai oktatás átszervezésére vonatkozó rendelet, és a magyar tagozat hiányzott a

csoskodók kerekedtek egyelőre felül, az MNSZ újabb beadványt készít. (V. – okt. 23.) ● *A Szociáldemokrata Párt Románia parlamentjének vezető pártja. 82 képviselőből áll pártunk parlamenti csoportja. A mandátumok elosztása a Demokrata Pártok Blokkjában résztvevő pártok között a következő: A Szociáldemokrata Párt 82 képviselői mandátumot kapott,*

felsorolt intézetek közül, akkor Domşától kezdve mindenki egyetértett azzal, hogy kérnünk kell az indítását.

– *A korabeli Világosságban azt olvastam, hogy a tanári kar döntése alapján vált kétnyelvűvé a Mechanikai Intézet.*

– Persze a minisztérium engedélyezte végül a magyar tanszéket. Amit a dolgozatomban nem részletezhettem a hetvenes években, ugyanis Luka László és Miron Constantinescu nevét kellett volna megemlítenem. No de hogyan zajlott le? 48 őszén leküldött Domşa Bukarestbe a magyar tanszékek ügye végett. Imecs Mártonnal mentünk, aki matematikát adott elő, bizonyos mértékben illegalistának számított, és tudtuk, hogy az MNSZ legfelsőbb köreiből bekövetkezett változások miatt ez javunkra válhat. Bányai László, Mezei és egy harmadik személy fogadott, tőlük kértem támogatást, hogy aztán a minisztériumhoz fordulhassak. Elvártam volna, hogy a párt beleegyezését is megszerezzék. És akkor, kérem szépen: Bányai nem vállalta! Olyan kijelentést tett, hogy intézetünk nem egyéb pár mérnök munkalehetőségénél, magyar tannyelvű oktatást itt nem kérünk, ez mehet románul.

– *Megelőzte a korát és – elvtársait.*

– Kacsó Sándor bezzeg nemcsak hogy mellénk állt két évvel korábban az almérnöki tagozat jóváhagyatása idején, hanem még az oktatásügyi miniszterhez is velem jött, mikor az almérnöki intézet működési engedélyét Vasilichivel alá kellett íratni. (Tulajdonképpen amolyan hozzájárulást kértünk csupán, mert az almérnöki inté-

● GYORSLAPOZÓ

amelyből 1 mandátum – az előzetes megállapodásoknak megfelelően – az MNSZ listáján. A Román Kommunista Párt 67 mandátumot, az Ekésfront 70 mandátumot, Tătărescu Nemzeti Liberális Pártja 73 mandátumot, a Nemzeti Néppárt 26 mandátumot, Alexandrescu Nemzeti Parasztpártja 21 mandátumot kapott (*E. – nov. 26.*) ● Engedélyezték a magyar almérnöki ta-

zetek a Ministerul Lucrărilor Publicenak, a Közmunkaügyi Minisztériumnak voltak alárendelve.) Vasilichi minden további nélkül aláírta, emlékezetes marad, amit hozzáfűzött: „De ugye, Kacsó elvtárs, egyetértünk abban, hogy később majd az egész oktatás orosz nyelven fog folyni?” Ezt kérdezte Vasilichi! Én örvendtem, hogy a papír megvan, s majd meglátjuk, mi lesz később! Szóval Bányai elutasított. No de az élet furcsa véletlenekből áll. Bányai-Baumgarten Csíkszeredában volt tanár, amikor gyermekként szüleimmal én is ott laktam. Élesen tiltakoztam hát, hogy is gondolhat ilyen! Nézz meg a szovjet statisztikákat, a legtöbb értelmiségi műszaki pályán dolgozik, tehát az anyanyelvű oktatást pontosan e területen kell biztosítanunk. Hiába beszéltem, kerekén elutasított: Nem kell! Folyjék román nyelven! – mondotta. Sajnáltam, hogy Kacsó nem volt sehol. Ráadásul a tárgyalást lehetetlenné tevő büros módszert alkalmazták már. (Összeültek többen, és úgy fogadták az embert.) Elkeseredésemben átmentem Takács Lajoshoz, a Nemzetiségügyi Minisztériumba. Jön Szentmiklóssy Ferenc! Tanárember volt, Márton Áron embere, a gyulafehérvári püspökség delegálta volt Bukarestbe, korábban ugyanis minden egyház kiküldött egy-egy képviselőt a minisztériumokba. Ő akkor már nem a nemzetiségügy-nél dolgozott, mert áthelyezték a Pénzügyminisztériumba tanácsadónak. Neki szabad bejárása volt Lukához. Tudni kell, hogy a kisebbségi kérdésért a pártnál Luka felelt. Engem pedig nem engedtek be Lukához, noha próbálkoztam. Nos, Szentmiklóssy Feri meg-

gozat felállítását (*V. – nov. 28.*) ● A katolikus egyházi iskolák helyzete az egyházmegyei közgyűlés tükrében „A római katolikus Státusnak húsz középiskolája van. Elemi iskolát 252 hitközség közül 172 tartott fenn, míg 17 egyházközségnek van katolikus óvodája. Ezekben az iskolákban 200 férfi, 288 női tanító munkaerő dolgozott, akik közül 434 világi és 54 szerzetes.

nyugtatott, hogy ő majd bevisz. Fölmentünk. Luka kabinetjében egy gyergyószentmiklósi magyar fiatalember fogadott. Megbeszél-
tük, mikor terjeszthetem Luka elé a dolgot. Talán már másnap.
Szentmiklóssy megint bevisz, és szépen elmondom Lukának, ho-
gyan jöttek létre az almérnöki intézetek, s hogy most, a változás
után a mérnöki intézetben is kellene lennie egy tagozatnak. Luka
gondolkozott egy keveset – szerintem okos, operatív ember volt –,
s kiadja személyi titkárának, Miron Constantinescunak a követke-
zőket: külön magyar és román tanszékek; közös laboratóriumok és
diákothonok – és minden mehet! Miron Constantinescu továbbí-
totta is az Iparügyi Minisztériumba az utasítást, mert akkorára már
oda tartoztak ezek az ügyek.

– *Luka akkora hatalmasság lett volna, hogy dönthetett a saját
szakállára?*

– Meglehet, hogy ez egy olyan „kicsi” ügy volt... (nevet). Nos,
Domşával még egyszer leutaztunk együtt is Bukarestbe, s mit ad is-
ten, az illetékes minisztériumban Bălan ştefan miniszterhelyettes
foglalkozott az oktatással. Az a Bălan, aki nekem tanárom volt az
egyetemen, mechanikát szeminarizált. A diákok ugye rendkívül ne-
hezen mennek ki a táblához, s a társaim gyakran küldtek engem
maguk helyett. Én sokat „szerepeltem” emiatt, s Bălan emlékezett
is rám. Közölte, megkapták az utasítást, s kérem, minden további
nélkül megszületettek a magyar tanszékek. A tanári kinevezéseket
még Daicovicu írta alá, helyettese volt az oktatásügyi miniszter-

● GYORSLAPOZÓ

43 847 római katolikus tanköteles közül állami magyar nyelvű
iskolába 25703, míg római katolikus iskolába 18 244 gyermek
járt (*V. – dec. 5.*) ● *Törvényrendelet a kerületi és vármegyei
magyar tanfelügyelőségek létesítésére.* A minisztérium két ke-
rületi tanfelügyelőséget állít fel Kolozsvár és Brassó szék-
helyel, az elsőnek alárendelten működnek a kolozsvári, szat-

nek. Kimenő rendszerben folyt tovább a tanítás az almérnökin – „în lichidare” – és beindult egyúttal a mérnökin. A diákok mindenképp magyarul felvételiztek – önálló megoldás volt tehát, csak a laboratóriumok voltak közösek.

– *Maga a gyakorlat is közösen folyt?*

– Nem, csupán a felszerelésen osztoztunk. A nyelvi szétválás teljes volt.

– *Nos, visszatérve, miért számolták fel elsőnek épp ezt a felsőoktatási intézményünket?*

– Meggyőződésem, hogy azért fűrták meg, mert tisztában voltak azzal: a műszaké a jövő és a legnagyobb létszámokat ez fogja jelenteni. Elégséges Románia Statisztikai Évkönyvéből (1991) idéznem a következő számokat: az 1990–91-es iskolai évben a 192 810 hallgatóból 120 ezer még mindig műegyetemi diák volt.

– *Meglehet, az MNSZ ellenállása is e ponton volt a legkisebb. Rendelkezett-e egyáltalában kellő súllyal ahhoz, hogy a dologba beleszólhasson?*

– Nem volt már semmilyen súlya. A hatóságok pedig egy jöttányit sem voltak hajlandók engedni. 1970 és 1990 között tizenkilenc memorandumot terjesztettük elő Balogh Edgárral és másokkal együtt, s mi a műszaki oktatás érdekében is felléptünk. Nos e vonatkozásban mindig azt felelték: a műszaki felsőoktatásnak románul kell folynia. Az ismert érv: hadd mehessen Caracalba is dolgozni az a mérnök!...

márnémeti és temesvári, a másodiknak a marosvásárhelyi, székelyudvarhelyi és sepsiszentgyörgyi tanfelügyelőségek (V. – dec. 6.)

● **1945**

● Az MNSZ március 15-i kiáltványából: „Azon leszünk, hogy a marosvásárhelyi mezőgazdasági és erdészeti kar felállí-

– *Végül hányan végeztek a két tagozaton?*

– Az almérnökin három évfolyam végzett, olyan harminc-negyvenen látogatták az órákat, a mérnöki intézetben sem voltak túl népesek a csoportok. Kevesen, de kiváló szakemberek is köztük. (Lásd a mellékelt szemelvényeket a Jenei Dezső dolgozatából.)

– *A felszámolás körülményeire szintén nem tér ki dolgozatában. Luka félreállítása szerepet játszott-e benne?*

– Szerintem igen, lett volna ugyanis kihez fellebbezni, ha másképp történik. De 1949-ben történt, hogy engem is kitétek az intézetből. Eltávolításomat hivatalosan azzal indokolták, hogy „sovinisza” voltam és „kozmpolita”.

– *Egyszerre?*

– „Sovinisza” azért, mert a magyar iskolák ügyében jártam folyton, és „kozmpolita” pedig azért mert, előadásaimon német dokumentációt használtam, és zsebkönyvekből vetítettem illusztrációkat. Egyetlen vetítőgépe volt az egész intézetnek, én elkértem, mert senki nem akarta használni, rendbe tettem és vígan vetítettem vele. Mi állt mindennek a háttérben? Tudni kell, hogy 1949 talán áprilisában vagy májusában az intézetben felállították a káderosztályt, ami addig nem létezett. Első főnöke egy Cizmașiu Grigore nevezetű szebeni villanyszerelő volt. Rendkívül kemény vonalat képviselt, kimondottan sovinsztának kell neveznem. Igen ám, de 1950 tavaszán a pártbeli „purifikálás” idején kiderült róla, hogy legionárius volt korábban, és kidobták. Jött helyette a Herbák János cipő-

● GYORSLAPOZÓ

tásával megkezdődjék a székely műegyetem kiépítése” (V. – márc. 13.) Megállapították a magyar közoktatásügyi vezértitkár hatáskörét. A Hivatalos Lap március 21-i számában megjelent 93140. számú rendelet „értelmében a miniszter nevében az alábbi ügyekben intézkedhetik: 1. A magyar állami és felekezeti közoktatásban kinevezések, kiküldetések, felfüggeszté-

gyárból egy rendes magyar ember, egy munkás. A tisztogatás alkalmával Domšát is elővették, és feltették neki a kérdést: helyes volt-e Jeneit eltávolítani? Domša nagy hibának tartotta. Igazság szerint én az 1949–50-es évre is ki voltam nevezve, de Cizmașiu kijelentette volt, hogy a párt nem engedélyezi előadásaim megtartását a továbbiakban. Novemberben sütötték rám a bélyeget. Még egy apró kulisszatitkot hadd mesélek el: 1949 tavaszán én mindkét tagozaton előadtam a gépelemeket románul, a villamos ismereteket pedig magyarul. Keményedett a pártvonal, folyt a tagtoborzás. Egy nap a diákok alapszervezetének büroja kért tőlem kihallgatást, hogy legyek tekintettel politikai elfoglaltságukra, és kezeljem elnézőbben őket a vizsgán is. Én nem pártideológiából, hanem gépelemekből vizsgáztatom önöket – mondtam nekik –, ha tudnak jó, ha nem – nincs rendben! De én szívesen segítek, vegyük át az anyagot közösen, délutánonként külön feljövök. Valóban tartottam különórát, felkészítőt a vizsgára, arra mások is eljártak. Én soha senkit nem buktattam meg sem a középiskolában, sem az egyetemen. Nálam mindenki tanult. Végül átmentek a bíróságok is, de maradt egy neheztelés a részükről. Ráadásul akkoriban indították az ún. munkásfakultásokat. Mint mindenki által elismert tanárt, felkértek engem is, hogy vállaljak ott órát. Én még túl fiatal voltam és kevésbé diplomatikus, s nem vállaltam! Hivatkoztam arra, hogy orvost ápolóból csinálni nem lehet, így mérnök sem lehet senki érettségi nél-

sek, szabadságolások. 2. Kinevezi a különböző fokozatú oktatásban a vizsgáztató bizottságokat, valamint a körülményekhez képest az egyéb bizottságokat. 3. A magyar tanügyi kérdésekben a többi minisztériumokkal tárgyalásokat folytat. 4. A költségvetésben megállapított kereten belül kifizetéseket eszközölhet. 5. Segélyeket nyújthat havi 1 millió lej összegig. A közok-

kül, szilárdságtant, mechanikát különben nem taníthatunk neki. Ezt is nagyon rossz néven vette tőlem a büro meg a káderosztály.

– *Beindult tehát egy harmadik tagozat. Milyen előtanulmányokat kértek a munkásfakultáson?*

– Nem kértek semmit! Ötéves tanfolyam volt, de három év után meggondolták a dolgot, kötelezték őket az érettségi letételére, különben kompromittáltak volna a román mérnöki oklevelet. Nos, ezek után közölte velem Cizmaşiu, miként határozott a párt a sorsomról. Én nem tiltakoztam túlságosan, mivel már a nyáron felkínálták nekem a Tehnofrig főmérnöki állását. Így kezdtem el dolgozni a hűtőgépiparban. Közben az új káderes többször mondta, hogy felül fogják vizsgálni az én ügyemet is, s végül már az 1951–52-es tanévben ismét tartottam előadásokat. Azonban az üzem talpra állítása nagyon lekötött, azt ugye lebombázták a második világháború idején stb., s nem tudtam mindig pontosan megjellelni, habár kocsi állt a rendelkezésemre. Az évet valahogy letudtam, de többé nem vállaltam, Domşa és a káderes hiába gyözködtek. A tanszék, igaz, még 1954-ig az enyém volt. A régi rendelkezések értelmében, aki egyszer megkapta, az az ő tulajdona volt, az állás valami szilárdnak számított. Én rengeteget utaztam, és jártam kiküldetésben, az ipari élet ezt is jelentette akkoriban. 1954-ben változik a törvény, létrehozzák a katedrafőnökséget, Domşa megint hív. Én a tanügyet nagyon becsülöm, ki tudom mutatni, hogy a családomban kétszáz évre visszamenőleg mind tanítók és tanárok kö-

● GYORSLAPOZÓ

tatásügyi titkár ellenőrzi és irányítja a mindenféle fokozatú magyar tanügyi felügyelő hatóságok működését és általában a magyar tanügyi kérdésekben igen széles körben biztosítanak számára intézkedési kört” (V. – márc. 30.) ● A Bolyai Egyetemnek 1946-ban 2288, 1947-ben 2755 hallgatója volt (V. – máj. 7.) ● Diákküldöttség gyógyszerészeti kar felállítását kéri

vették egymást, de kénytelen voltam lemondani a szenátusi tagságról is az ipari elfoglaltságom miatt. Engem 1954-ben Állami Díjjal tüntettek ki, nagy dolog volt akkoriban. Nem hagyhattam már csak azért sem ott őket! Így elmaradtam az egyetemről. De a magyar tagozatot már 1951-ben megkezdték felszámolni. Említsem meg, hogy 1949 után a magyar tanárok közül nem lépett senki a helyembe, ahogy mondani szokás, a zászlót tartani. Pedig a tanárképzés után ez lett volna közösségünk számára a legfontosabb felsőoktatási intézmény. Én különben nem vagyok műszaki sovinizta, én egy nagyon széles skálán mozgó Bolyai Egyetem híve vagyok.

– *Őn kidolgozott egy tanügyi törvénytervezetet, melyben a számunkra célszerű szerkezetű egyetem modelljét is beillesztette, sok évtized tapasztalataira építve. Milyen is lenne egy Erdélynek és a magyarságnak szánt kisebbségi egyetem?*

– Ez a mi Bolyaink felölelte volna a humán szakokat, fel a tanárképzés egész színskáláját, de a műszaki karokat is, és itt a felsorolás nagyon hosszú lenne az elektrótól az építészetig és mezőgazdászokig, hogy egyebet ne mondjak, az állatorvosi és állattenyésztési szak két külön foglalkozás például, Erdélyben mindkettőre szükség van. Nem részletezem, de nyilván a jogászok, közgazdászok sem maradhatnak ki, akárcsak az orvos- és gyógyszerészképzés.

– *Mindezt egyetlen intézménybe egyesítve! De bizonyára több városban szétszétva?*

– Adottságaink miatt én csak kolozsvári és vásárhelyi székhellyel

Csőgör Lajos rektortól (V. – máj. 15.) ● Luka Lászlónak „az elvetlen magyar egységet” megbélyegző cikke az Igazságban (I. – máj. 22.) ● Az MNSZ közművelődési ügyosztálya utasítja a megyei szerveket, hogy haladéktalanul vonják ki az EMKE egészségtelen befolyása alól (!) a népfőiskolákat, népi kollégiumokat, tájmúzeumokat és népkönyvtárakat (V. – jún.

tudom mindezt elképzelni. Csíkban vagy másutt egyelőre nincs hozzá könyvtár, laboratórium, tudományos szakembergárda. Oktatónak bárkit nem lehet kinevezni.

– *A román parlament 1995 nyarán olyan oktatásügyi törvényt fogadott el, mely az Ön reményeit nemigen igazolta.*

– Nem csupán a szakoktatásban lép vissza, mert még a középiskolából is kiüzi az anyanyelvet, hanem ahol megengedi annak a használatát, az orvosképzésben például, ott is egy hibrid megoldást alkalmaz. A cél nyilvánvalóan a nyelvi asszimiláció. A mi Magyar–Román Műszaki Szótárunk (Jenei Dezső egyike szerkesztőinek) 160 ezer címszót tartalmaz, a magyar műszaki szókincs körülbelül 400 ezer szóból áll. Ez egy külön nyelvezet, amit el kell sajátítani, akárcsak a filozófiáét vagy az orvostudományét. Ehhez pedig főiskolára van szükség. Kimondottan műveltségellenes lépés tannyelv váltásra kényszeríteni a diákot, egyéni fejlődésében is hátráltatja e kényszer. Személyes tapasztalatom is igazolja ezt. Negyedéves voltam, amikor a bukaresti műegyetemről átmentem a budapestire 1940-ben, ahol végül mérnöki oklevelet nyertem. Minden szakkifejezést meg kellett tanulnom magyarul is. Még vagyunk egy páran, akik mindkét szaknyelvet bírjuk, utánunk magyarul mind kevesebbet fognak tudni. Mérnöktársadalmunk siralmas nyelvi állapotát ugye ismerjük. Az más kérdés, hogy minálunk a román szaknyelv beható ismeretére is szükség van, s ezen kívül még legalább két világnyelven kellene tudni tájékozódni: németül és angolul.

● GYORSLAPOZÓ

21.) Egységes új tankönyveket vezetnek be, ami egyebek mellett azt jelenti, hogy azok románból lefordított változatát szabad csupán a magyar oktatásban is használni (*V. – jún. 22.*) ● Feloszlatták a Nemzeti Parasztpártot (*V. – júl. 31.*) ● Czikó Nándor képviselő felhívására megalakultak Moldvában az első MNSZ szervezetek Lécped (sic), Kléza és Ferdinánd csángó

– Az Ön által elképzelt Bolyai Egyetem műszaki részlegének, hogy végül ehhez térjünk vissza, tehát a mai kolozsvári műegyetemmel egyenértékűnek kellene lennie?

– Úgy van, de több kart kellene magába foglalnia, így a bányászati és erdészeti szakokat is fel kellene ölelnie. De nem csupán avégett, hogy anyanyelvén tanulhasson a diák, hanem a célból is, hogy az illető tudományágot művelhessük. Ahol nincs magyar tan-szék, ott nincs magyar tudományos műhely sem, tehát a szakiroda-lom forrása is elapad. Ebbe belenyugodni nem lehet.

Kolozsvár, 1996 január

lakosai szembefordultak az anyanyelvet tiltó reakciós lel-készekkel. A júliusi kiszállásról szóló tudósítás és riport szerint az MNSZ küldöttei „magyar ábécés könyvekkel és az eddig til-tott magyar imakönyvekkel és katekizmusokkal” látják el a csángókat. „Annak ellenére, hogy a nemzetiségi alminisztéri-um és a kultuszminiszter írásban és szóban engedélyezte az is-